

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.

„Kdo Mne následuje, nebloudí ve tmách,
praví Pán.“ Tom. Kemp. I. 1.

Mravověda náboženská a rozumová.

Vychovatelství jakožto věda praktická, jež jde za jistým účelem, musí se opírat o mravovědu (dobrovědu, etiku, morálku, filosofii praktickou), jež určitě se snaží pravý účel každého skutku a podstatu toho, co dobrým nebo žádoucím nazýváme. Proto jest mravověda pro vychovatele nesmírné důležitosti. Avšak v názorech na mravnost a mravovědu nastal takový zmatek, že není snadno najíti východiště. Co jest mravnost, vykládá každá společnost náboženská, každá filosofická škola to hledí vymeziti. Jedni chtějí, aby ve školách vyučovalo se mravouce závislé na Bohu, založené na náboženství zjeveném, jiní žádají, aby ze škol odstraněna byla všechna dogmata a zůstala jen mravouka náboženská, konečně jest i nemalo těch, kteří vidí spásu v mravouce na Bohu nezávislé, rozumové čili světské. Pokusů opustiti zděděnou mravouku a zbudovati novou podniknuto bylo bez počtů, s jakým výsledkem, ukážeme později. Do nedávna domnívali se paedagogové, že zdroj mravnosti objevil Herbart. Dokázal prý vítězně, že zdrojem mravnosti jest naprostá záliba neb naprostá nelibost, která se k jistým způsobům lidského chtění a konání pojí. Ne proto, že jest něco zakázáno, nebo že čelí proti zákonům božským a lidským, vystříháme se toho, nýbrž proto, že se vyhnouti chceme mravní a neodolatelné výtce, jež se pojí k takovému chtění. Zkrátka, vyhýbáme prý se vši nemravnosti, ohavnosti a podlosti ne proto, že jest zapovězena, nýbrž proto, že jest ohavná, t. j. že nechceme státi se předmětem spravedlivého opovržení ve svých vlastních očích a v očích každého rozumného pozorovatele.

Věřilo se dosud, že Herbartovi podařilo se neskončenou rozmanitost poměrů, ve které může vejíti chtění, přivésti na patero tříd jakožto právě tolik hledisek, s nichž ethická záliba neb ethická nelibost dá se pozorovati a posuzovati. Tyto ethické pravzory nazval Herbart „praktické ideje“, praktické proto, že mají ovládati veškeré lidské chtění a konání. Praktických ideí jest, jak známo, pět.

Poslyšme, jak nadšeně vyslovil se o objevení praktických ideí Lindner: „Objevením těchto pěti ethických světů stal se Herbart větším dobrodincem člověčenstva, nežli Kolumbus objevením Ameriky. Abychom dosah vytčení praktických ideí mohli posouditi, upozorňuji již předem k tomu, že tyto ideje nejsou žádné hypotézy, žádné spekulativní útvary, žádné důsledky těch neb oněch theoretických náhledů, nýbrž věci, v které se musí shodovati rozumní lidé všech vyznání filosofických a náboženských. Mají-li mravní ideje jen potud platnosti, pokud platí jisté metafysické neb dogmatické náhledy o Bohu, duši a světu, tuť ovšem bude jich budoucnost stále chrožena

novými výzkumy a objevy, jež nemohou zůstatí beze všeho vlivu na ony theoretické náhledy. Mravouka Herbartova jest však postavena na vlastní nohy; jest samozřejma a v sobě ukončena, jako matematika a logika. Možná, že se objeví nové planety na nebi, nové prvky v lučbě, nové stroje, nové upotřebení sil přírodních, nové psychologické a sociologické pravdy: nedá se však mysliti, že by se mohla objeviti šestá praktická idea.“

A hle! Sotva že dvacet let uplynulo od uveřejnění této nadšené chvály, a duchaplní kritikové Herbartovi Dittes a Natorp zvrátili celou tuto kolisavou stavbu a dokázali neudržitelnost mnoho velebených praktických ideí.“

Natorp nad ideami vynáší takovýto soud*): „Posuzováno s hlediska nejprostší logiky jest věru těžko najíti něco tak málo souvislého, vší soustavné jednoty tak se vzdalujícího, v díle filosofa podobného řádu o podobné fundamentální otázce. Ani jediná z těchto pěti ideí na př. nenáplňuje docela předem pro všechny společně postavenou podmínku, že má podávati harmonický poměr mezi dvěma žádáními: a věcně činí každá jednotlivá požadavky na naše myšlení, jež prostá logika plniti se prostě vzpěčuje.“

Dittes vytýká, že ethika Herbartova není úplna, ježto všech mravních poměrů nevyčerpává. V celé této ethice není ani stopy nějakého heroismu, nějakého vzněcujícího vzletu, nějaké povzbuzení k velkomyslným odhodláním, nějaké energické velikosti duševní. Všude jen malinkatost a úzkostlivost, trapné uvažování a nekonečné šfourání bez jasného a odhodlaného podnětu k činu. S tím souvisí, že ethika Herbartova není hoditelna pro praktický život, jakouž ovšem praktická filosofie býti má. A konečně nelze přehlédnouti že této ethice nesnadno někdo porozumí. Ona byla samému původci těžkým hlavolamem a pochopitelnost vyžaduje se na každé nauce o mravnosti, jelikož jest mravnost vážnou všeobecnou záležitostí lidskou.

(Příště dále.)

O koncentraci předmětů na školách měšť. vzhledem k náboženství jakožto předmětu vyučovacímú.

Podává *Frant. Chramosta*, katecheta v Boskovicích.

(Pokračování.)

Koncentrace učiva náboženského s přírodopisem a přírodopisem velmi zhusta katechetovi se naskytne. V poučkách dogmatických, apologetických i mravoučných, v podobenstvích a přirovnáních, v napomínkách i povzbuzení, ve výkladě katechismu i exhortě — jak často musí katecheta mluvíti o původu, vývoji tvorstva, o kráse a rozmanitosti jeho, o účelnosti přírody, o tajemných silách přírodních. On ví, že krása a síla přírody, neodhalená posud tajemství její jsou krásou, silou a tajemstvím Tvůrce, který přírodě tyto taje dal a jako On jest nevyzpytatelným, tak i dílo Jeho, a čím více člověk z přírody čerpá a jí využívatí dovede, tím více podílu má na všemohoucnosti, dobrotě a moudrosti Boží. Z nauky přírodovědné pak zvláště katecheta poukáže na tělo lidské — tento nejdůstojnější a nejkrásnější stánek duše lidské a napomene, aby děti rády těmto vědám se učily. O tom kterak ve věrouce, mravouce a jinde lze úkazů přírodních ku vysvětlení a odůvodnění nauky náboženské použiti, dala by se zase jistě celá přednáška zpracovati.

*) Paedagogické Rozhledy, únor 1902.

Přímého spojení náboženství s počty a s předměty více podružnými jako s kreslením, tělocvikem, zpěvem atd. není — nicméně naskytne se katechetovi přechasto příležitost, aby koncentroval učivo své i s těmito předměty. Ať mluví o umění církevním, o užitečnosti všeho dobrého co člověk umí, o povinnosti zachování si zdraví, o tělocviku, jako prostředku otužovacím a ochranném před chorobou myslí, tajnými hříchy, o kráse zpěvu církevního i vlasteneckého, o kráse hudby, užitečnosti její pro povznesení mysli, oslavu Boží, zachování si čisté, bodré povahy, o ručních pracích, jako prostředku výživy, kterým lze též k oslavě Boží, okrase chrámů přispěti atd. — tím vším katecheta plní úkol vychovatelský, který mu tento paedagogický požadavek ukládá.

Z tohoto stanoviska pojato účelno jest, ba nutno, by katecheta s učitelem nejen učivo koncentroval ve škole, nýbrž i mimo ni. Učitelstvo opravdu svobody milovné a svobodomyšlné nemohlo by ničeho namítati, aby katecheta byl členem učitelského spolku nebo výboru jeho, aby směl přispívati vhodnými články do paedagogických listů redigovaných učiteli a má-li povinnost súčastňovati se učit. úředních konferencí, by v těchto konferencích i přednášel jako jiný učitel.

Bohužel — jak daleko jsme od těchto tužeb!

Pokud se týká druhé myšlenky — přednášek katechetů při úředních konferencích — snad všimne si jí některý p. inspektor a provede ji, že nevyzní na plano.

IV. Zbývá něco pověděti o tom, kterak učitelé mohou prováděti pravidla v koncentraci vzhledem k náboženství. Počnu širšími povinnostmi náboženskými, kterými míním: dohled na mravné chování žáků, posuzování přestupků jejich, tresty, dozor při službách Božích a výkonech náboženských.

Ač učitelé již mnohými paragrafy zákona, jež zbytečno tu uváděti, vázání jsou, by při náboženských cvičbách dohlíželi, by zanedbávání jich trestáno bylo jako zanedbání jiného vyučování, ač katechetovi právě tak jako jinému učiteli zákonem zaručeno jest rozhodování a vliv na různé vnitřné i zevnější uspořádání školy, přece tyto paragrafy nikdy a nikterak nenahradí toho paragrafu, který psán jest oběma — učiteli i knězi v srdce: pomáhat si, radit si, opravit se z lásky k povolání a dětem. Kde katecheta má se domáhati svého vlivu nebo hlasu na základě paragrafu, tam je konec s veškerou shodou ve vyučování, s veškerou koncentrací.

Příklad: Výnosem c. k. z. šk. rady ze dne 5. prosince 1893 č. 12.340. byl okr. šk. radám zaslán řád nábož. cvičení pro kat. mládež školní v obecných a měšť. školách diecése Brněnské. Ve výkladě k tomuto řádu, který okr. šk. rada v Boskovicích potom správám škol zaslala, stojí: Též jest místním šk. radám se správami škol nad pravidelným účastenstvím mládeže školní ve cvičeních nábož. s neměsí pečlivostí bdíti, jako nad pravidelnou návštěvou školy vůbec.

Z toho následuje, že každá správa školy měla by ku pravidelné návštěvě nábož. cvičeb sama povzbuzovati, napomínati, návštěvu kontrolovati, jako jinou zapisovati do denníku školního, na školní zprávy atd. poznamenávati.

Kde se to děje?

Obyčejně tuto činnost provádí katecheta a jen tehdy, je-li třeba zakročení vůči úřadům, odevzdává někde věc nadučitelovi nebo ředitelovi. A přece, jak působí na děti, neslyší-li pouze z úst kněze vyzývání, napomínání ke službám Božím a slušnému při nich chování, ale když i učitel projeví zájem na tom a po neděli se táže: Byli jste v kostele, kdo nebyli? proč? jak jste se chovali?

Každý z nás katechetů ví ze zkušenosti, že takováto pomoc prospívá vždy, někdy pak, zvláště u rodičů knězi nepřátelských, výhradně. Tak tomu i jindy, zvláště při trestech a kárání, zvláštní povaze některého žáka, náklonnosti k tajným hříchům, krádeži a lži — odvolává-li se učitel na pohnutky náboženské a dovolává-li se při tom součinnosti katechetovy.

Učiteli češtiny jest též široké pole spolupůsobení v ohledě koncentrace otevřeno — ať je to pouhá zbožná věta, kterou dítě na tabuli zapisuje, ať je to krásné úsloví psané do sešitu, kterým k některé cnosti se povzbuzuje, nebo úloha česká nebo jiná, jejíž předmět vzat jest ze života nábož. nebo církevního — to vše učiteli, jenž má dobrou vůli, poskytuje látky ku spojení češtiny s náboženstvím.

A jak to děti zajímá! Ovšem, že předmětem úloh českých a cvičeb mluvnických i jiných bývá látka, kterou právě učitel probírá, ale vybírá-li věty a úlohy — pokud se to dá — s tendencí náboženskou nebo mravoučnou, spojuje tak obě dobra a je doplňuje. Při bajkách a článcích poučných poukáže na podobné pravdy katechismu nebo písma sv., předmětem úlohy české učiní překrásný některý článek biblický. Jaká by byla krásná česká úloha — o marnotratném synu, o ztracené ovci, o péči křesťana hodné, o narození Páně, vzkříšení Jeho, nanebevstoupení Jeho atd. — vůbec veliká jest řada námětů z liturgiky (popis posvátných míst, dob, úkonů, zvláště domácích), z dějin církevních (srovnání s dějinami občanskými), zvláště posvátného místopisu, obsah promluv nedělních. Není pak to jen paedag. zájem, ale i osobní, ukáže-li učitel, že v těchto věcech není laikem.

Pokud se týká koncentrace dějepis u biblického i církevního s dějepisem občanským, řed. Tiray v uvedeném již článku širě se rozepsal a přihlížeje k některým všeobecným i zvláštním vadám učebnic i vyučování toho předmětu a hlavně k tomu, že šk. a vyuč. řádem (§ 38, 62) dovoleno jest, by vůle i píle učitelova u výběru a spořádání učiva mohla a směla, čeho třeba pozměniti, s katechetou tamějším v dorozumění se sborem učitelským v domácí konferenci takto věc upravil: Učivo dějepisné starověku v I. tř. podáváno hudiž ve spojení s biblickým dějepisem, s nímž každý žák z obecné školy jakéhokoli druhu obeznámen jest.

Zvláště z doby prvního křesťanství, z doby pronásledování křesťanů, z doby, jež přinesla světu tisíce příkladů cnosti křesť., života bohumilého, statečné smrti za poklad člověka nejdražší — za víru, z doby té učebnice dějpisu, které nezapomněly registrovati příkladné činy pohanů, nemají obrazu žádného. Jak žádoucnou tu dorozumění obou učitelů! A což ve III. tř. měšt., kde katechetovi jest probírat dějepis církve! Tu teprv veledřadoucna jest shoda s učitelem dějpisu občanského. Jedná se o celý směr vychovatelský, pravý a dobrý, jedná se o ducha dějin.

A právě v jednotnosti náležitě vystiženého ducha dějin jest účinný moment vychovatelský, naopak hotový zmatek v říši citů chovance, rozpor vůle a jiné následky neblahé, pak-li nevypělému, ale přece pozorlivému žákovi se dvou stran názory protivné se vštěpují. Jednotnosti té dbáti a v některých partiích dějin našich domácích opatrně si vésti, jest požadavkem pro svornost všech členů sboru nezbytným, protože právě v této věci nejvážnější a pověst ústavu těžce poškozující konflikty nastávají. Pravým taktem obeplují se i nebezpečná úskalí dějů hnutí husitského, reformace a protireformace.

Třeba jen vytknouti body učiva dějepisného, na něž učitel náboženství hlavní zřetel obrácen míti chce (společná data dějepisná, která učitel i katecheta žádá) a pokračovati v obrazech dějepisných mravní i vychovatelské hodnoty. (Řed. Tiray.) Že i v zeměpise, zvláště domácím, lze mnohé věci

k náboženství, hlavně z církevních dějin vztahovati, není třeba široko vykládati. Tolik o těch předmětech jen ve velkém — podrobnosti učitel dobré vůle již snadno najde.

Velmi vděčným předmětem koncentrace s náboženstvím jest přírodopis i přírodozpyt. Mohl bych tu uvéstí výroky geniů, Barranda, Newtona, Keplera, Eulera, Gausse atd., kterak dovedli v životě i spisech hlubokou učenost spojovati se zbožností a kterak četli v té velké knize přírody, jejíž listy popisuje Stvořitel (Jablonský). Učitel těchto předmětů může hlavně na vycházkách do přírody a při pokusech fysických ukazovati na dobrotu, moudrost a všemohoucnost Stvořitelovu, jevící se ve velkém i v malém všech říší živočistva, jeho řádů, druhů i odrůd. Látka jest tak ohromná, krásná a zajímavá, že bylo by jistě vděčno, zpracovati ji zvláště.

Z ostatních předmětů učebných jsou to hlavně ruční práce a kreslení, kde učitelé mohou v dětech budití city náboženské. Zvláště industriální učitelka má tu vděčné pole působnosti i zásluh upozornujíc dívky na výšivky kostelní, výrobu předmětů náboženských nebo jiných s ozdobami nebo motivy náboženskými, které dívky pracují pro potřebu svou, nebo z lásky k Bohu a chudým, pro okrasu domu Božího, nebo úlevě chudých.

K námitce, kterou by někdo — právem zajisté — učinil, zda-li může a smí učitel ve třídě, kde i několik nekatolíků jest, podobným způsobem, jak shora naznačeno, si vésti, odpovídá řed. Tiray takto: Ovšem nesmí nijak dotýkati se učitel náboženského citu žáka takového, ale příklad daný ze života křesťana, z oboru věrouky nebo mravouky katolické snad stejně je oprávněn, jako příklad vzatý z dějin pohanských. Tolik volnosti pak učitel jistě ponechá se, aby aspoň ku písemným cvičením pro dva, tři jinověrce směl jiné látky užítí.

Minulého roku psaly i učily se žákyně moje obrázek „o pronásledování křesťanů“, několik žákyň israelského vyznání psalo obrázek „Stálost u víře“ dle vypravování bible o Eleazaru, učily se psanému z paměti a odříkaly svoje. Není to zbytečný ohled ani ústupek; učil jsem z přesvědčení jako katolík děti katolické, učil jsem jinověrce, poslušen jsa zákona.

Tolik tedy o koncentraci náboženství s ostatními předměty. Co jsem pověděl, budiž přijato přátelsky a uváženo shovívavě. — Kéž přispěje tento článek ku zmírnění protiv, které na některých školách mezi katechetou a učiteli zavlady. Zmírnění těchto protiv způsobí klid duše, radost srdce z povolání obtížného u obou, důstojné pochopení života a lásku k učitelům u dětí. Kéž tak naplní se slovo Písma, které kdosi o součinnosti učitele s knězem pověděl: Erunt duo in carne una — budou dva v těle jednom.

(Příště konec.)

O zvláštní potřebě vyučování náboženství v ústavách hluchoněmých.

(Dle Walthera.)

Vyučování hluchoněmých, jako čin lásky pomocné, má již ve svých počátcích ten nejpřednější úkol, aby vedlo hluchoněmé k tomu, který je sám láska a pomocníkem všech lidí; jako v každém člověku, tak i v oněch ubožácích má se vzbuditi vědomí, že jsou obrazy Božími, že mají od Boha

jisté určení, k němuž mají býti blíž a blíže přiváděni. — Dlouho to ovšem trvalo, než tento účel ve výchování hluchoněmých v celém svém rozsahu pojat a správně vystižen byl. — I když Kristus hluchoněmému jako všem ostatním členům společnosti lidskou lásku svou prokázal a pomoc svou poskytl, čímž zjevně ukázal, jak by se s ubožáky těmi ve společnosti jednati mělo, přece trvalo to celá století, než-li tato vůle Božského Spasitele vážněji plněna býti počala, čehož ovšem příčinou byly na nesprávných zkušenostech spočívající názory o jednání s hluchoněmými.

Není vůbec žádné pochyby o tom, že hluchoněmí potřebují zrovna tak vyučování náboženského jako plnosmyslní, a proto nechci dokázati, že náboženství ve škole hluchoněmých je vůbec nutné, nýbrž jak důrazným zdá se to býti požadavkem, aby právě hluchoněmí v náboženství byli vyučováni.

Lidské srdce nepokojno je, dokud nespočine v Bohu; člověk nemůže ani tomu srdci svému poručiti, neboť je to jakási jeho potřeba, hledati společenství s Bohem, je to jakási touha po věčné Bytosti, a člověk by i násilím této touze na čas odpíral, přece navždy ji utlumiti nedovede; mohli bychom to srovnati s touhou člověka v cizině dlicího po rodném domově: jako tento je téměř nucen stále na domov a milé v něm osoby mysliti, jim úctu zachovati, tak i člověka to nutí onu Bytost uctívati, jejíž obraz nosí ve svém srdci.

Tato touha srdce po Bohu je také i hluchoněmému vrozena, a nikdo nemůže se odvážiti tvrditi, že by nevzdělaný a neslyšící člověk neměl jakéhosi tušení o jsoucnosti nějaké vyšší Bytosti, ovšem pro něj neznámé.

Dítě hluchoněmé sepíná ruce s modlící se matkou, zdvíhá prosebně oči k nebi, ve veškerém jednání svém dává na jevo jakousi zbožnost, byť i samo nebylo si vědomo, co vlastně činí, ale kdybychom hlouběji nahlédli do jeho nitra, poznali bychom, že to bylo jen okamžité, prchavé zbožné pohnutí, které nemajíc žádných pevných důvodů pro své trvání, rychle zmizelo! — Nevíf takové dítě ničeho o Bohu, který ho stvořil, který mu denně tolik lásky prokazuje, který také za něj svého Syna obětoval, který ku všem volá: Nechte maličkých přijíti ke mně, tedy i hluchoněmých! — To ubohé hluchoněmé dítě neví, že my zde na zemi nemáme žádného pevného postavení, že jsme pouze poutníky, kteří putujeme po této zemi k nebeské vlasti. — Všechny náboženské útěchy jsou hluchoněmému uzavřeny, a až po tu dobu, kdy do školy vstoupil a v ní o svém cíli poučen byl, nevěděl ničeho o svém božském určení.

Zevnější cvičby náboženské, které hluchoněmé dítě bezmyšlenkovitě napodobuje, nedovedou samy nikterak ducha jeho do té výše povznésti jako snadno se to děje u plnosmyslného; duch takového dítěte zůstane vždy jen připoután na smyslný tento svět, nikdy se nepovznese k původci vesmíru, nikdy sám nepozná svého Boha.

Bůh však chce, aby všichni lidé k poznání pravdy přišli, proto i v dosud pustém srdci hluchoněmého má pochodeň světla Božího roznicena býti.

Všeobecně se má za to, že jest to snaha vznešená a dílo obětí plné: sestoupí do krajín neznámých a tam s největším nebezpečím života světlo slova Božího šířiti, ale naproti tomu nesmí býti nikdy opomenuto toto světlo rozníti i v srdcích těch, kteří žijí mezi námi a jichž srdce nezaviněně paprskům téhož světla až dosud bylo uzavřeno.

Není pochyby, že i do srdce hluchoněmého vstípen je hlas, po všechen čas jej napomínající a kárající, jeho svědomí totiž, které Bůh jako přirozený zákon do jeho srdce vepsal a které mu říká, co dobrého neb zlého jest.

Než jsou to přece jen nejasné a temné pocity, které řídí rozhodnutí se a jednání hluchoněmého, a tu snadno se státi může, že přijde na scesti jako ovce bez vůdce bloudící.

A byť i zde měl příklad svědomitého vychovatele, který jako nějaká moc na něj působí a jej zušlechťuje, který jej nejen na slušné a mravné chování navyká, nýbrž dobrým příkladem i k dobrým skutkům povzbuzuje, tož přece to nikterak nestačí pro vychování ku pravé zbožnosti a mravnosti. Zde sáhnuto býti musí i k jiným prostředkům, mezi nimiž řeč známková, byť i nedokonalá byla, jako prostředek k oživení nábožensko-mravního života a jednání hluchoněmého, nesmí býti podceňována.

Rozumí se samo sebou, že ani vyobrazení a řeč známková zároveň nedovedou nahraditi láskyplné, upřímné, varující, napomínající a trestající slovo, které snadno do srdce člověka vniká a jej pak k dobrému jednání nabádá.

Být by rodičové dítěte hluchoněmého dobře si vzali k srdci napomenuti: „Vychovávejte ditky v kázni s ustavičným poukazováním na Boha,“ tož přece jim chybí pravé pochopení pro jejich dílo vychovatelské, poněvadž útrpnost a přílišná láska k ubohému dítěti nedovoluje jejich rozumu užiti takových prostředků vychovatelských, jakých by užili u dítěte plnosmyslného: dítě takové klesá potom hlouběji a k jeho neduhu tělesnému jakož i nedostatku duševního vzdělání přidružuje se potom ještě různé zlo mravní.

Rovněž tak, jak škodí dítěti hluchoněmému přílišné shovívání se strany rodičů, škodí i — a to mnohdy v míře ještě větší — i přílišná krutost, ať již tato vychází z důvodů jakýchkoliv: dítě takové potom přede všemi se uzavírá, jako mnohá květina na noc své květy uzavírá, v srdci jeho povstávají zlé myšlenky, které pak ve svých důsledcích hrozně působí na život dítěte a jeho okolí.

Mnohdykrát nedokonalé a neurčité prostředky dorozumivací, jako na př. řeč známková, vedou k mnohým nedorozuměním a obyčejně je to dítě, které takové nedorozumění odnáší nezaslouženým trestem, čímž poslední jiskerky jeho citu pro spravedlnost jsou úplně zničeny, a dítě, mělo-li dosud jakýsi smysl pro společenský život dle společenských norem, tento pak úplně ztrácí.

Jindy zase to bývá nesvědomitost lidí a bezohlednost jejich chování k dítěti hluchoněmému, která toto do takové apathie ku společenskému životu přivádí a všeliký cit pro pravdu, spravedlnost a slušnost v nich utlumuje; kdož by tu potom odvážil se tvrditi, že takové dítě nepotřebuje toho nejpečlivějšího a nejrozumnějšího nábožensko-mravního poučování?

Dítě plnosmyslné vnímá mravní pravidla od nejtělejšího mládí; z počátku ovšem nerozumí mnohému, ale když toto častěji se opakuje a to pokaždé v jiném vztahu, pomalu chápe jeho smysl a počíná jednání své dle něho řídit. — U hluchoněmých však vývin duševních vloh i mravní povahy zdržován je nedostatkem sluchu a řeči; často jim schází pravé pochopení pro ten či onen zjev n. př. radosti a žalosti jejich spoluobčanů, cit pro právo a bezprávi, smysl pro vděčnost, naproti tomu objevuje se u nich jakási radost ze škody jiných, nepřízeň k nim a závist.

Bez velmi obezřelé péče o mravní život hluchoněmého co jiného by se mohlo z takového nešťastníka státi, než tvor, který v každém okamžiku bez jakékoliv úvahy svým vášním by podléhal, ukojení svých vášní a žádostí za mravní zákon by považoval, každá překážka k dosažení toho by jej popuzovala, vše, co by se jeho požitkům stavělo v cestu, násilím by chtěl odstraniti, konečně udušuje v sobě každou jiskerku mravního citu, ve zvířecí divokosti hromadil by zločin na zločin, až by pak násilím musel

býti z lidské společnosti odstraněn. — Rodičové sotva mají po ruce takové prostředky, aby všechny tyto defekty potlačili, a kdyby je i po ruce měli, nedovedli by jich použít. Tu úlohu musí zde převzít škola, ona musí pečovat o harmonický vývin všech mohutností duševních.

A nyní tažme se, zda vskutku úlohu tu plní vyučování hluchoněmých?

Učitel hluchoněmých má n. př. velmi málo prostředků po ruce, kterými by v tomto směru na duševní život svých žáků působiti mohl; to učitel plnomyslných je ve značnější výhodě! — Nebo jaká to síla vložena je v řeč hláskovou, kterou můžeme slyšeti? v její jasné a určité výrazy, v její rozličné modulace a přeměnu smyslu těch a oněch slov v rozličném větňém postavení proti chladné, těžkovňimatelné řeči rtové, na kterou hluchoněmý je odkázán?

Rozdíl ten jeví se tím více, čím více potlačuje se řeč známková, což v zájmu rychlého a dobrého se naučení řeči hláskové dítě se musí, a čím více potlačují se ona gesta, v nichž jako v zrcadle naše nitro jevíti se může.

A proto ono vyučování hluchoněmých, které za první a hlavní cíl si klade naučiti děti hluchoněmé co nejdříve a co nejdokonaleji řeči hláskové, a jí pouze vždy a všude svou pozornost věnuje, ostatní považujíc za věc vedlejší, octnouti se může snadno v nebezpečí, že veškeru energii svoji věnuje pouze rozumu dítěte, kdežto srdce nechá ladem ležeti, neb aspoň nevěnuje mu tolik pozornosti, kolik jí potřeba správné výchovy žádá.

Maně tu připadnouti musí člověku na mysl slova prvního a nejvýtečnějšího vychovatele mládeže a lidstva: „Co pomůže člověku, kdyby celý svět získal a na své duši škodu trpěl?“ a slova sv. Pavla: „Kdybych mluvil jazyky lidskými a andělskými, lásky pak kdybych neměl, byl bych jako měď zvučící a zvonec znějící.“

O harmonický vývin sil duševních má se tedy snažiti škola, a tu je to právě vyučování náboženské, které je léčivou protiváhou jednostrannému vzdělání rozumu: jest to vyučování, které se pouze zabývá věcmi nejvyššími a nejvznešenějšími, jakých vůbec člověk dosíci může, které klade v srdce dítěte seménko pro všechno dobré, pravé a šlechetné, a tak v dítěti ty nejkrásnější city a nejčistší žádosti vzbuzuje.

Náboženské city jeví se na venek v pobožnostech a určují mravnost naši, ve svědomí naše přivádějí nám mravní zákon jakožto pevnou vůli Boží, takže v náboženství uloženy jsou ty nejpevnější pohnutky k mravnosti, bez náboženství byl by člověk slabým a k pravému dobrému vůbec bezmocným.

Avšak není to pouze srdce, které u hluchoněmých nedostatkem sluchu a řeči je zanedbáváno, ale jsou to také ostatní mohutnosti duševní, které nemohou se vyvíjeti v tom poměru, ve kterém se vyvíjí mohutnosti jeho tělesné, a tu musí nastati jakýsi nepoměr mezi vývinem tělesným a duševním. — Zvíře jedná dle svých náklonností tělesných, člověk však má tyto náklonnosti duchem ovládati, neboť pouze v tom spočívá pravá podstata správné výchovy lidstva, když hnutí fysická podřízena jsou kázni ducha!

Duch lidský bude jen tehdy chtíti to pravé, když bude vždy jednati dle vůle Boží.

Má-li se při vzdělání lidstva vůbec, aby se docílilo pravé humanity čili lidskosti, dbáti toho, aby veškerý duševní i fysické schopnosti podřízeny byly požadavkům mravnosti a zbožnosti z víry a lásky vycházejícím, musí se toho tím více dbáti při vzdělávání a vychovávání hluchoněmých.

Kdybychom se dodělali i těch nejspokojivějších výsledků v řeči hláskové, kdybychom opatřili děti hluchoněmé i nejrozsáhlejšími pozitivními

vědomostmi, kdybychom je i vycvičili v nejnütnějších dovednostech pro život, nedovedli bychom přece z hluchoněmého udělati člověka v nejslechetnějším slova smyslu, tu musí nutně přistoupiti cvičba náboženská, vzdělání náboženské, a odtud se jeví zvláštní potřeba vyučování náboženského v ústavech hluchoněmých!

Staré přísloví: Kdo získává na vědomostech a ztrácí na mravech, více ztrácí než získává, bude mítí vždy — i u hluchoněmých — náležitou platnost.

P. L.

Methodické pokyny o vyučování katechismu.

Fr. Pišmistr, katecheta v Mor. Budějovicích.

Katechismu počínají se žáci učiti od druhé třídy. Účelem tohoto vyučování jest, aby dítky osvojily si soubor spasitelných nauk, jak je Církev sv. předkládá k věření, arcif že musí se to diti postupně dle duševní mohutnosti mládeže. Dle nynější osnovy probrati dlužno malý katechismus na škole 8třídné v druhém a třetím ročníku, střední katechismus v ročníku čtvrtém a pátém a Veliký katechismus v ročnicích šestém, sedmém a osmém či v první, druhé a třetí třídě měšťanské.

Katecheta připravuje se k vyučování katechismu, nechť zjedná si především

1. jasný přehled obsahu i formy učiva, které hodlá v tu neb onu hodinu žákům vykládati. A tento přehled obsahu i formy možno jedině řádnou přípravou si osvojiti. Nepřemýšlíme-li o čem, mnoho-li a jak učiti budeme, nevpravíme-li se před vyučováním v přiměřenou náladu mysli — — jsme sami a jsou i žáci k politování. Pak se káže, kde by se mělo katechisovati, rozumuje, kde by se mělo vyučovati. Mizí chuť k práci, dostavuje se rozčilení a hněv. Přípravou na katechesi nemíním napsání a naučení se z paměti otázek, jež dětem klásti chceme. Míním tu důkladné látky „promyšlení“ a vhodným způsobem její „vyložení“. A tu právě jest zapotřebí bedlivého uvažování a zkoumání, jak bychom vznešené pravdy dětem učinili srozumitelnými a jimí vůli i mysl dětí zušlechtili. Jelikož děti myslí, soudí a mluví jinak než dospělý muž, proto třeba k dětem se „snížiti“, t. j. přispůsobiti se povaze jejich myšlení, názorů a pojmů. Nápodobení dětské mluvy, užívání slov zdrobnělých a kazimluvů jest zamítnouti. Náš nejslavnější učitel, Spasitel náš, vyučoval a vysvětloval pravdy nebeské „ústně“ a tím i nám ukázal cestu. Živé slovo učitelovo jest tudíž hlavní věci, a nikdy mrtvá litera katechismu. Katechismus jest učiteli vodítkem vzhledem látky, již má probrati a žákům k tomu, aby se jim dala do ruky látka katechetou probraná v stručném souboru k opakování a v paměť vštípení. Katechismus jest tudíž kniha pro žáky k opakování a memorování, nikoli však učebnici v přísném smyslu slova. Katecheta je učitelem a nikoli kniha! Proto při výkladu látky ať mají žáci katechismus zavřený. Katecheta oživuj vypravování své případnými otázkami, dílem by se stal předmět žákům zajímavým a udržoval je v pozornosti, dílem by věci nové a neznámé spojil již s dříve naučeným a známým a se přesvědčil, zda-li žáci tomu, co jim vypravuje,

řádně rozuměli. Ku konci hodiny poručí katecheta žákům katechismus otevřít, dá probranou část přečíst, klade zase přiměřené otázky, by se přesvědčil, zda-li žáci dobře věc pochopili. Příští hodinu přesvědčí se katecheta zkoušením, jak žáci porozuměli jeho výkladu a jak hluboko náboženské pravdy v mysli i srdci jejich utkvěly. Při zkoušení vystříhejme se častého „známkování“. Na škole obecné „nezkouší“ se pro známku — ale pro život. Hleďme pokud možno všechny žáky vyvolat — vždyť krátká odpověď stačí nám úplně k poznání, zda-li žák látku pochopil, či nic.

2. Při výkladu omezujme se na věci nejpotřebnější. Vystříhejme se rozsáhlých theologických výkladů. Dobře praví Kluge: „Pro všechno na světě nechtějme z dětí nadělati malých theologů! „Nábožensky“ mají býti děti vzdělávány, nikoli „bohoslovecky“! Učeným vývodům děti nerozumějí. A kde není porozumění, tam též není zájmu; žáci s toužebností očekávají, kdy se toto „trápení“ skončí. V takové škole, kde katecheta nedostává odpovědi buď žádných nebo převrácených, zmizí brzo posvátný klid a ráz, jež ovládati mají hlavně vyučování náboženské.

3. Vyučování katechetské má býti trvalé, t. j. má v duši utkvíti pro celý život. Non scholae, sed vitae discimus. Jsouť zajisté pravdy, které pro život mají zvláštní důležitost. Sem patří modlitba, sv. svátosti, příkázání Boží a církevní, ctnosti. Na tyto pravdy musí býti žáci častěji upozorňováni. Upozornění a vybidnutí může býti zcela krátké, ale přiměřené. Zmiňujeme se ku př. o zvláštních slavnostech, které nastávají, o životě známějších svatých, jichž památka právě připadá. Žáci ať častěji nahlížejí do kalendáře, aby věděli, kterého svatého na ten či onen den připadá. Toho zcela lehce docílíme. Na školách, při nichž působím, zavedl jsem věc takto: Od 4. třídy počínaje před každou hodinou náboženskou napiše jeden žák na tabuli, jaká památka se dotyčného dne koná. Ku př.: „Dnes je sv. Jana Nepomuckého“. To stačí. Za celý rok dojde na každého žáka. Dobře jest v každé třídě malý nástěnný kalendář zavěsiti.

4. Vyučování katechetské budiž praktické. Spojujme vždycky náboženské pravdy, o nichž pojednáváme, se skutečným životem. Z předneseného učení nemají se odvozovati jen takové poučky, jež plniti by žáci byli s to teprve až dorostou, jde tu hlavně o to, aby pravdy, jež poznali, ihned v životě uskutečňovali, a to jak v smýšlení, tak jednání. Nestanou se křesťany po letech, ale jsou jimi již dávno.

Kdo má na zřeteli jen život pozdější, ten jedná jako stavitel, jenž snese stavivo ku stavbě, ale nikdy skutečně stavěti nezačne. Naučení mravná buďtež krátká, jadrná! Non multa, sed multum!

Chraňme se při vyučování všeho triviálního, drastického, nepřipadného, čím by pravdy náboženské mohly býti zlehčovány nebo uvedeny v posměch. Od vážného k směšnému jest krok nepatrný. Hlas při výkladu katechismu budiž klidný, vážný, nikdy však chladný, ledový, bez živého nadšení pro pravdy křesťanské. Buďme toho vždy pamětlivi, že konáme úřad posvátný a věnujme se mu s láskou, obětavostí a trpělivostí. Odměnou jedinou buďtež nám čisté, pravdami náboženskými zušlechtěné duše těch, jimž žehnával Spasitel — nejlepší a největší Učitel náš.

ZPRÁVY.

Proti čtení ohavných spisů horlí vším právem „Časopis učitelek“. Piše: „Kterak naše mládež se vychovává illustrovanými politickými denníky. Kde která vražda, samovražda, darebácký kousek — to vše se hodně „drasticky“ od „očitého“ (!) svědka vyillustruje. Postřeli-li se kdesi nedoukstudent revolverem, třeba i ve školních škamnách — to jest teprve něco! Honem s tím do — novin, obrázek musí hodně „popadnout“! A tím vším naplňuje a rozčiluje a kazí se mysl naší mládeže cestou do školy. Nedivme se pak ničemu! Ale: — „škola jest všeho vinna“. — Škola! — Ta aby pak konala pravé zázraky!“ — Varujte, přátelé, při každé příležitosti rodiče, by chránili své děti ode čtení ohavných listů!

Vysoké školy a rozpočet ministerstva vyučování. Na university je v rozpočtu 11,045.601 K, na fakulty bohoslovecké v Olomouci 40.000 K, v Solnohradě 37.000 K, na evangelickou fakultu ve Vídni 72.000 K; na školy technické 3,681.980 K, na vysokou školu hospodářskou ve Vídni 424.140 K, na zvěrolékařskou vysokou školu ve Lvově 113.700 K.

Z říšské rady. Ministr vyučování dr. Hartel pravil, že by ku splnění všech přání, jež dosud v příčině školství přednesena byla, bylo třeba asi 40. mil. korun, kteréž prý žádný finanční ministr nebude chtít poskytnouti.

Zlepšení platů učitelských v Čechách závisí na uskutečnění zemské daně z piva. Vypracování předlohy svěřeno — vládě, ale vláda nemůže se dohodnout se zem. výborem o konečné úpravě, ve které by osnova předložena byla sněmu. Vláda nesvolila k tomu, aby pivní daň zemská vybírána byla ve formě přírážek k pivní dani zeměpanské a nesvolila ke zvýšení zemským výborem přes míru, kterou původně povolila (1 K 40 h), vyslovila však ochotu, aby orgány státní spolupůsobily při vyměřování a vybírání daně té. Daň bude se platit z výroby, vývoz bude ovšem daně sprostěn.

Otázka školních lékařů v Praze jest rozřešena. Na schůzi znalců 8. února přijata byla instrukce pro školní lékaře. Dle této instrukce přenesena byla značná část výkonů příslušejících dosud okresním lékařům na nové lékaře školní. Mají povinnost na počátku svého úřadu prohlédnouti všechny děti prvních 2 tříd, v ostatních třídách jen ony děti, na nichž již dříve okresní lékař nebo učitel pozorovali nějakou vadu. V dalších letech lékaři školní prohlížeti budou všechny děti do školy vstupující; zprávu o tom podají okr. šk. radě. Infekční choroby ohlašuje školní lékař zdravotnímu úřadu. Vyšetřuje tělesné i duševní schopnosti dětí, jsou-li schopny k tělocviku, k ručním pracím a kreslení. Nemá práva posuzovati přímo ani kvantity ani kvality látky vyučovací, může však svá pozorování oznámiti úřadům příslušným. Vstoupiti do třídy má právo jen v nutných případech.

První skrovný plod školské akce ve Slezsku. V Kateřinkách bude zřízena česká hospodyňská škola. Zařizovatelkou bude Ústřední hospodářská společnost. — Poláci ve Slezsku jsou šťastnější. Sebrali si velikou sumu na zbudování svého učitelského ústavu v Těšíně a rovněž zabezpečili si značné pravidelné roční příspěvky na jeho vydržování.

Chatrné výsledky vyučování na školách ve Vídni. „D. Volksblatt“ nedávno otiskl článek, v němž si stěžuje, že z německých škol vídeňských vychází mládež, která správně německy nemluví a hanebně čte a píše. Vypočítává, že do obecných škol německých vstupuje do I. třídy 26.000 dětí. Z těch asi 7200 vstupuje do I. třídy školy měšťanské, ale sotva 3600 absolvuje III. třídu školy měšť. Z toho patrně, že ze 26.000 dětí I. třídy více než polovice, totiž 14.000 nepostupuje. Ze zbytku 12.000 pak pouze tři desetiny žáků školu řádně vychodí. Úřední zpráva z radnice praví, že zlo vězí ve špatných čítankách a učebnicích. Vina, zdá se, jest jinde. Ve vídeňských německých školách jsou tisíce českých dětí, které nerozumějí jazyku vyučovacímu. Tím stěžuje se veškeré vyučování, tím trpí veškerá mládež.

Maďarské školy obdržely právě od ministra honvédů vysvědčení, které si sotva dají za rámeček. Do kadetních škol honvédských konaly se totiž přijímací zkoušky, při nichž od kandidátů se žádá předchozí absolvování nižšího gymnasia nebo reálky. Zkoušky letos vypadly velice bledě: propadl tak značný počet kandidátů pro naprosto nedostatečné vědomosti, že zkušební komise byla nucena oznámiti tento úkaz ministru honvédů. Ten podal dále zprávu ministru vyučování — a teď koná se vyšetřování, v čem vězí příčina tak chatrných výsledků vyučování školského.

O školství v Bukovině dočítáme se zpráv až neuvěřitelných. Na jednoho učitele připadá průměrem přes 100 dětí. V jisté obci roztrhali rodiče dětem školní zprávy, poněvadž se domnívali, že se mají podpisem zavázati k stavbě nové školní budovy. Jinde byl ustanoven za výpomocného učitele — výrostek, který nemohl vykonati přijímací zkoušku do učitelského ústavu. Tohoto „pana učitele“ přistihl obecní starosta brzy po jeho ustanovení při krádeži obecních peněz. Mnohé školy jsou zavřeny, poněvadž obce nedodávají topiva.

Slovanské děti v německých školách. Polské děvče, jež 7 let chodilo do školy v Prusku a náboženství učilo se po německu, napsalo z paměti Otčenáš takto: „In Namen der Vater unser und der Sonn und Anen. Vater unser de biz Himmel der Heige erde der Namen zu erst komm Heisens Reim der Wilhelm erschen in Himel unsers Brot gib hente unsermig Amen“. — Hrozno jest pomyslití, kolik českých dětí se ohlupuje v německých školách!

Na poněmčování českých dětí. Vláda Hessen-Darmstadtská povolila německému „šulvereinu“ k jeho účelům na udržování a podporování němectví v mimoněmeckých zemích 200.000 marek na 2 roky. Udržování němectví zove se u nás poněmčování českých dětí a vybíjení mateřských škol.

Čeho žádají od vyučování anarchisté.*) (Nový kult, 1. března 1902.) Škola v soudobé společnosti jest jen předsíní kasáren, kdež se dokonává dresura pro zotročení. V soudobém školství tak hanebně nivelisujícím a potlačujícím chtěli bychom potlačití tři hlavní hříchy, z nichž pramení všechny socialní bídý: disciplínu, program, třídění. Disciplínu jako ploditelku přetvářky, potměšilsti, lži. Programy, zkušební metody, fosilní pravidla, mrtvá břemena, jež brání dítěti ve všech jeho individuálních tendencích: originalitě, iniciativě, pocitu osobní důstojnosti. Třídění, závodění o vyznamenání, jež pobádá k útočnému běhu do prvních řad a je původním principem posvěcujícím každou hierarchii, vštěpujícím opovržení k slabému, respekt před silným, prohlašujícím právo na zbabělost u ovládaného a právo

Čtenáře své seznamovati budeme s požadavky školskými všech stran. Poněvadž jest časopis náš pro soudné čtenářstvo, poznámek nedodáváme. Red.

na násilí u vládnoucího. — Proti vyučování universitnímu, jež více méně akademické je daleko od života jej obklopujícího, je daleko svého dne — naše vyučování musí býti celistvé, racionelní, smíšené. — Celistvé. — Protože má směřovati k harmonickému vývoji celičké bytosti a má podávati úplně sřetězený a synthetický celek paralelně vzestupující v každém pořadí vědomostí intelektuelních, fysických, ručních a odborných a sice od nejtětlejšího věku. — Racionelní. — Protože má odpovídati principům soudobé vědy, býti založeno na rozumu a nikoli na víře, na vývoji osobní důstojnosti a neodvislosti a nikoli zbožnosti a poslušnosti, na povolení fikce, jež jest věčnou a absolutní příčinou zotrčení. — Smíšené. — Protože má úspěšně podporovati koedukaci pohlaví v stálém bratrském a důvěrném styku hochů i dívek, jež dodává souboru mravů zvláštní upřímnosti. K tomu třeba připojiti vědecké vyučování ruční práci, jež má býti protiváhou poučování intelektuelného, s nímž je ve stálém vztahu rovnováhy a reciprocity, a také vyučování esthetické (kresbě, hudbě, umění), jež má jistě nemalou důležitost s hlediska celistvého rozvoje. Jako fysické zdraví spočívá ve funkci všech orgánů stejně zatížených a rostoucích, je zdraví intelektuelní a morální výslednicí schopností normálně se vyvíjejících a vesměs sbíhajících se. Hovořiti o sociologii, materialismu, spiritualismu, umění a literatuře jest velmi pěkné. Ještě lepší však jest obrátiti se k dítěti, povzbuzovati vývoj jeho iniciativy, vštěpovati mu hluboký pocit jeho důstojnosti, chrániti ho před zbabělostí a lží, ušetřiti ho hloupých pedantských rozmarů, předvésti jeho zraku všechna pro a proti socialních koncepcí a vydati ho pak podle jeho chuti osudům boje, toť sotva začaté veliké dílo, jež bychom měli provésti. Máme-li jednati logicky a vytrvale, musí nám býti dílem zítřka.

Emil Janvion.

Proti kořalečenímu moru. V Kojetině zařizuje se bratrstvo střídmosti dle pokynův sv. Otce Pia IX. Vítáme zřízení tohoto bratrstva a přejeme si, aby dobrého příkladu následovala jiná města.

Rolníci pro osmiletou docházku školní. Valné shromáždění křesťanského rolnického spolku ve Št. Hradci, konané dne 5. února t. r., vyslovilo se jednomyslně pro zachování osmileté školní docházky a usneslo se požádati poslance, aby o řádné uspořádání školství horlivě se zasazovali. Je to spolek křesťanský a proto není v něm žádný Alfons Šťastný z Padařova. *Kř. Sk.*

Analfabeti v Evropě. Dle posledního sčítání lidu je nejvíce analfabetů v Rusku, Rumunsku a Srbsku, totiž 80 procent; ve Španělsku 63, v Itálii 48, v Uhersku 43, v Rakousku 39, v Irsku 21, v Belgii a Francii 14, v Holandsku 10 a v Anglii 8 procent. Severní Státy americké vykazují též 8 proc., Škotsko 8, Německo jedno procento, ve Württembersku a Badensku není skoro žádných analfabetů.

Studující ženy v Americe. V Americe studuje nyní 21.000 žen, což činí 27·4⁰/₁₀ všech studujících vůbec. Na universitě v Edinburku smějí ženy studovati theologii.

Křesťanská výchova ženské mládeže. J. M. kníže arcibiskup Olomoucký hodlá povolati do Kroměříže učitelky některé kongregace za příčinou vzdělávání mládeže ženské. K tomu cíli hodlá vystavěti školní budovu, která má býti ozdobou Kroměříže.

Katolíků v Rakousku jest 20,780.000, řeckých katolíků 3,100.000, tedy dohromady 23,880.000 čili 90·8 proc., kdežto ost. vyznání: židů 1,315.000, pravoslavných 600.000, protestantů 480.000, starokatolíků 25.000. Katolíků jest sice nejvíce, avšak schází velké většině to nejdůležitější — katolické uvědomění, neboť jinak nedopustili by tupiti od leckoho své náboženství, nedali by se balamuti lečjakým nedoukem.

Uherští katolíci u císaře. Císař přijal 13. března deputaci katolického sjezdu, vedenou hr. Juliem Szaparym. Deputace předložila elaborát kongresu a ujistila, že sjezd hleděl vyhovět přáním císařovým. Císař odpověděl: „Se vřelým zájmem a živou pozorností sledoval jsem činnost sjezdu. Předložený statut učiním předmětem úvah a dám jej své uherské vládě k podání zprávy.“

Blahodárné účinky spolku na hájení katolického náboženství a na obranu cti a katolických osob a spolků. Před rokem založen byl v Celovci pro Korutany spolek k výše naznačenému účelu a z roční zprávy právě vydané vysvítá, že v minulém roce 219 dopisů bylo rozesláno na patřičné osoby pro útoky nepřátelských listů, načež ve 200 případech zakročeno. Nepřátelské listy byly nuceny přinést 128 oprav. V 6 případech bylo zakročeno u soudů. Spolek měl 7911 K a má na hotovosti nyní 4200 K.

Matriční křesťané. Katolický misionář dotazoval se siamského následníka, k jakému náboženství se hlásí lid siamský. „K budhistickému“, odpověděl následník. „A k jakému náboženství hlásí se urozené a vzdělané třídy lidu?“ „Oh!“ odpověděl následník s úsměvem, „my patříme k těm, kteří u vás na západě jsou známi jako matriční křesťané: Stavíme se, jako bychom věřili a nevěřime.“

Drobnosti. Sjezd učitelů bude o svátcích velikonočních ve Vídni. — Sjezd českých profesorů konati se bude letos o svátcích svatodušních v Praze. — Hejtmanství královéhradecké nařídilo, aby v tomto hejtmanství všichni učitelé dali se očkovati. — Na českou školu v Nov. Jičíně vybráno do 1. března t. r. celkem 8850 K 40 h. — 80.000 dítek umírá v Paříži každoročně následkem špatného padělaného mléka. Zjistil tak výbor pátrající po odlidňování ve Francii. — Ruský car potvrdil k návrhu ministra vyučování, aby zřízeno bylo místo učitelky francouzského jazyka na chlapecké reálce v Jekaterinoslavi. — Školní inspektoři v Čechách žádají, aby jmenování byli definitivně jako státní úředníci.

PÍSEMNICTVÍ.

Sílozpyt a lučba v pokusech na všech stupních školy obecné a měšťanské. Sepsal Antonín Vimmer, odborný učitel. Díl I. a II. Nakladatel Alois Wiesner v Praze. — „Sílozpyt a lučba v pokusech“ koná výtečné služby při přípravě na vyučování. Nahradí celou sbírku učebnic, poněvadž jest v ní s nevšední svědomitostí sneseno vše důležité a tak methodicky srovnáno, jak žádná jiná pomocná kniha dosud nepodává. Cena při objemnosti knih jest mírná.

Klín mateřský čili nauka o výchově rodinné, která totíž děti od početí a narození až do čtvrtého roku věku tělesně a duševně ošetřovati a rozumně vychovávat. Díl I. Kniha pravidel a zásad vychovatelských a zdravotnických, nesoucích se k výchově před narozením, k ošetřování novorozencův a k výchově kojencův do prvního roku. Pro rodiče a vychovatele, zvláště pak pro matky, otce, dospívající dcery, panice a snoubence napsal Ant. Konst. Víták. V Praze 1902. Nakladatel Fr. A. Urbánek, český knihkupec. Za 3 K 50 h, váz. 4 K. — Ani lékaři nenapsali nám dosud tak důkladného spisu, jako jest jmenovaná kniha, tím cennější že jest psána zkušeným paedagogem. Knihu tuto měla by si opatřiti a pilně v ní čísti každá matka, která chce mít zdravé a silné děti. Doporučujeme vřele a těšíme se upřímně na II díl.

Paměti starého učitele-vlastence persekuci postiženého. Napsal Ant. Konst. Víták. Sešit 1. a 2. Nakladatel Fr. A. Urbánek, český knihkupec v Praze, na Ferdinandově třídě č. 4. n.

Výbor ze spisů Václava Kosmáka. Pro mládež upravil Fr. Šilhavý. Díl čtvrtý. V Brně 1902. Tiskem a nákladem papežské knihtiskárny benediktinův rajhradských. Cena 40 hal.

Obzor. V Brně, 5. března 1902. Obsah: O nástěnné malbě chrámové. Napsal Václav Kozel. — Karel IV. jako křesťan a vlastence. Historická úvaha. Píše Jirí Sahula. (Pokr.) — Stín a světlo. Píše Tomáš Hájek. — Básně: Před stanicí. — Černá paní. R. Stupavský. — Povědky

Zkáza. Historická povídka z konce říše velkomoravské. Napsal Fr. Valoušek. (Pokr.) — Bez služby. Napsal Victor Car Emin. (Pokr.) — Z mého života. Napsala B. B. (Pokr.) — Beseda: Báseň od Vl. Št. — Jubileum sv. Otce. — Dr. Emil Holub mrtev. Krajan Čech francouzským milionářem. — Obzor literární: Vzácné dílo publicisty Adolfa Srba „Lev XIII. jeho život a působení“. — Vychovatelské Listy. — Pět listů z Obořiště. — Duch sv. Františka. — Volba stavu ve světle víry a rozumu. — Kázání. — Doporučujeme vřele. Předplatné celoroční 4 K přijímá administrace „Obzoru“ v Brně.

Rozhledů po lidumilství, jediného filantropického našeho měsíčníku, vycházejícího redakcí JUC. Fr. Cyr. Vlka (v Praze, 359--VII.) ve prospěch „Jub. ženského asylu cis. a král. Alžběty“ v Praze-III. (na Kampě), vydáno bylo právě 2. číslo X. ročníku s tímto bohatým obsahem: Text: Msgr. Ferdinand Jan N. Kalous, světitel biskup arcidiecése pražské: Děti zanedbané, mravně kleslé a opuštěné. — Karel Mašek: Staré ženy. Báseň. — František Sedláček: Rozvoj filantropie v cizině. (Konec.) — L'Office Central. — V. Trümmel: Nové stanovy městské čelední pokladny v Praze. — Zprávy. — Rozmanitosti. — Dopisy. Z redakce. — Vyobrazení: Pražské české feriální osady: 1. Výlet ku zříceninám osady Těchobuzské. 2. Svačina v lese. — Josefa Černochová. — Milosrdný Samaritán. J. Marni: Matka. — Julie Lavergne: V Brugeském hospitéle. Přeložila Karla Černá. II. — Adjutant. Příběh z burské války od Meinulfa. Přeložila Kl. Gr. — Předplatné (ročně 4 K) přijímá Lotty Trakalová-Kheilová, choť ředitele akademie hr. Straky v Praze—III.

Český Jinoch. Časopis pro dospělejší mládež česko-slovanskou. Red. prof. V. Müller. Roč. VII. č. 5. Obsah: Báseň: Kam kráčíš, Pane? Z pralesu amerického (Wallingtonie). Co činí český lid o Vánocích. Petr Hrdina, povídka L. Colona. Vynálezy prof. J. Ježka. Něco pro zasmání. Damašek. Směs. Mimo to jsou tu obrazy: K. Klár. Měsíčná noc; J. Müller. U fortny klášterní. Hrubá Skála. Doporučujeme vřele. Ročně 1 kor.

Rajská Zahradka. Časopis pro mládež. Roč. XI. vyšel právě sešit 6. (V. Kotrba). Obsah: Básně, povídky, články poučné, na př. V. Drbohlava O kovech, Bohuslav, Balbín a vysvětlení obrazů. K číslu přidána pěkná příloha: Staroměstské náměstí. Mimo to je v čísle ještě pět obrazů. Co nejvřeleji doporučujeme.

Nakladatelství Josefa Pelcla v Praze. Th. Ribot: **Psychologie pozornosti**. Přeložil J. Mauer. Str. 114. Za 1 K 20 h. — **Nemoci paměti**. Přeložil Jan Nepokoj. 168 str. Za 2 K.

Uprázdňená místa na Moravě.

Uprázdňena jsou místa	Sídlo školní rady okr.	Škola jest	Žádosti škol. radě okr. do
učitele ve Studlově	Boskovice	1třídní	15. dubna
dvou def. podučitelek v Blansku	„	4tř. dívčí	„
podučitele v Mistořicích a Jalubi	Hradiště U. (v.)	3tř., 4tř.	„
učitele v Kunovicích	„	6třídní	„
podučitele v Lipníku	Hranice;	5třídní	„
učitelky v Hranicích	„	5tř. dívčí	„
def. podučitele v Kroměříži . . .	Kroměříž (m.)	chlapecká	30. března
podučitele v Netině	Meziříčí Velké	2třídní	15. dubna
def. podučitelky v Brušperku . .	Místek	4tř. dívčí	20. dubna
def. podučitelky ve Vítkovicích	Ostrava Mor.	5třídní	„
def. podučitelky v Nové Vsi . . .	„	3třídní	„
nadučitele v Uhřetovicích	Přerov	2třídní	10. dubna
učitele ve Žďárci	Tišnov	3třídní	„
podučitele v Deštné	Třebová Mor.	2třídní	„
naduč. a def. poduč. v Kozlanech	Vyškov	2třídní	„
učitele v Odrůvkach	„	1třídní	„

Nejkrásnějším dárkem pro mládež

jsou následující

pohádkové knihy:

Nákladem knihkupectví Emila Šolce v Telči

vyšly v poslední době následující nádherné spisy:

Pohádky zlaté babičky. Tato roztomilá knížka vyšla ve dvou vydáních. Vydání skvostné (velké) je opatřeno velmi krásnými barvotiskovými a světlotiskovými obrázky. Cena 2 K 40 h. Cena druhého malého vydání, taktéž krásnými obrázky opatřeného, 1 K 30 h.

Roztomilé tyto pohádkové květy z nejrozmanitějších luhů, svity jsou v kytičce, které zvláštního půvabu dodávají neobyčejně něžné obrázky a vůbec celá úprava, pro kterou každý drobný čtenář se zálibou po ní sáhne.

Vybrané pohádky Boženy Němcové.

Velinové vydání tištěné na krásném papíře a vyzdobené původními barvotiskovými obrazy K. L. Thumy. Cena vázaného výtisku 2 K 40 h. Skvostným vypravováním svých báchorek Božena Němcová je všeobecně známá. Nejoblíbenější z jejich pohádek upravené pro mládež podávají se zde malému i velkému čtenářstvu v úpravě důstojné vnitřního obsahu.

Z pohádkové říše. Z nových báchorek Marquardsenových s krásnými barvotiskovými obrázky. — Cena vázaného výtisku 3 K.

Slovanské národní báje a pověsti.

Přeložil K. J. Erben. Velinové vydání na krásném papíře tištěné v tuhých deskách prodává se za 2 K 40 h. Vydání toto jak vnější nádhernou úpravou, tak vnitřní cenou báchorek zasluhuje nejhojnějšího rozšíření mezi drobnou mládeží, pro níž je hlavně určena.

B Němcové Babička. Cena 1 K, ve skvostné vazbě 1 K 60 h. Perla spisovatelské činnosti naší nejlepší spisovatelky předkládá se tuto obecnostem v novém celistvém, jazykově upraveném vydání, které je určeno především pro mládež, ale dojde jak úpravou zevní, tak vnitřní zajisté přízně nejširšího obecnostem.

Milovníkům kalendářů doporučujeme:

Rodinný kalendář a Nový kalendář XX. věku
Kronikář. Cena velkého vydání 1 K, malého vydání 60 h. Kalendáře tyto vynikají množstvím pěkných obrázků a velmi krásnými povídkami.

K dostání v každém knihkupectví a zejména u nakladatele:

Emila Šolce v Telči.

Zaslání peněz doporučuje se poukázkou.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová v Brně, na Petrově č. 1.

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Príspevky se honorují.

Inserty účtují se levně.